EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2021.7.26.
COM(2021) 418 final

2021/0235 (NLE)

Javaslat

A TANÁCS HATÁROZATA

az Európai Unió által a hivatalosan támogatott exporthitelekről szóló megállapodás részes feleinek írásbeli eljárása során a széntüzelésű villamosenergia-termelési projektekhez nyújtott exporthitelekről szóló, a VI. mellékletben foglalt ágazati megállapodás felülvizsgálatával kapcsolatban képviselendő álláspontról

INDOKOLÁS

1. A JAVASLAT TÁRGYA

E javaslat tárgya az Európai Unió nevében a Bizottság által a hivatalosan támogatott exporthitelekről szóló megállapodás (a továbbiakban: a megállapodás) VI. mellékletében foglalt, széntüzelésű villamosenergia-termelési projektekre vonatkozó ágazati megállapodás, más néven széntüzelésű ágazati megállapodás (a továbbiakban: az ágazati megállapodás) felülvizsgálatával kapcsolatban képviselendő álláspont meghatározásáról szóló határozat.

Az ágazati megállapodás naprakésszé tételéről jelenleg tárgyalnak a megállapodás részes felei az Európai Unió által 2021. április 21-én benyújtott javaslat (a továbbiakban: a javaslat) alapján. A javaslat felszólítja a részes feleket, hogy – mivel valamennyi fél aláírta a Párizsi Megállapodást – hangolják össze a megállapodást közös éghajlat-politikai céljaikkal oly módon, hogy módosítják az ágazati megállapodás szabályait annak érdekében, hogy megszűnjön a széntüzelésű erőművek és a kapcsolódó projektek kivitelére a megállapodás szabályai szerint hivatalosan támogatott exporthitelek és feltételekhez kötött segélyek formájában nyújtott támogatás lehetősége.

Mivel az éghajlattal kapcsolatos kérdések – konkrétabban a szén villamosenergia-termelés céljából történő használatának fokozatos kivezetése – a figyelem középpontjában állnak, a részes felek a 2021. novemberi COP26-ot megelőzően megállapodásra juthatnak a kérdésben. Mindenekelőtt a COP26 elnöke arra ösztönzi a nemzeteket, hogy mozduljanak el a szénalapú villamosenergia-termeléstől, és 2021. május 21-én a G7-országok kötelezettséget vállaltak arra, hogy 2021 végéig megszüntetik a szénalapú, kibocsátáscsökkentés nélküli nemzetközi hőenergia-termeléshez – többek között hivatalos fejlesztési támogatás, exportfinanszírozás, beruházások, valamint pénzügyi és kereskedelemösztönző támogatás révén – nyújtott új közvetlen kormányzati támogatást. Annak érdekében, hogy az Európai Unió továbbra is tanúbizonyságot tegyen határozott törekvéseiről, alapvető fontosságú, hogy az Unió már jóval a 2021. november 1. és 12. között megrendezésre kerülő COP26 előtt állást foglaljon a kérdéssel kapcsolatos esetleges megállapodásról.

2. A JAVASLAT HÁTTERE

2.1. Megállapodás a hivatalosan támogatott exporthitelekről

A megállapodás egy informális megállapodás az EU, az USA, Kanada, Japán, Korea, Norvégia, Svájc, Ausztrália, Új-Zéland és Törökország és az Egyesült Királyság között, melynek célja, hogy megfelelő keretet biztosítson a hivatalosan támogatott exporthitelek szabályos használatához. A gyakorlatban ez egyenlő versenyfeltételek megteremtését (azaz annak biztosítását, hogy a verseny alapját az exportált áruk és szolgáltatások ára és minősége képezze, ne pedig a biztosított pénzügyi feltételek), valamint az arra való törekvést jelenti, hogy megszüntessék a hivatalosan támogatott exporthitelekkel összefüggő támogatásokat és kereskedelmi torzulásokat. A megállapodás 1978 áprilisában határozatlan időtartamra hatályba lépett, és bár az OECD titkárságától kap adminisztratív támogatást, nem az OECD jogi aktusa[1].

A megállapodást rendszeresen frissítik, figyelembe véve azokat a pénzügyi piaci és szakpolitikai fejleményeket, amelyek hatást gyakorolnak a hivatalosan támogatott exporthitelek nyújtására. A megállapodást az 1233/2011/EU európai parlamenti és tanácsi

[1] Az OECD-egyezmény 5. cikkében meghatározottak szerint.

rendelet[23] átültette az uniós jogba, és így az jogilag kötelező érvényűvé vált az EU-ban. A megállapodás feltételeinek felülvizsgálatai az említett rendelet 2. cikke szerinti felhatalmazáson alapuló jogi aktusok révén épülnek be az uniós jogba.

2.2. A hivatalosan támogatott exporthitelekről szóló megállapodás részes felei

Az Uniót az Európai Bizottság képviseli a megállapodás részes feleinek ülésein, valamint a megállapodás részes feleinek írásbeli döntéshozatali eljárásaiban. A megállapodás valamennyi módosításáról konszenzussal határoznak. Az Unió álláspontját a Tanács fogadja el, és azt a tagállamok az exporthitelekkel foglalkozó tanácsi munkacsoportban[4] vitatják meg.

2.3. Az ágazati megállapodás részes feleinek tervezett jogi aktusa

A részes felek 2016-ban azért állapodtak meg az ágazati megállapodásról, hogy ösztönözzék az exportőröket és a vevőket az alacsony hatásfokú széntüzelésű erőművektől való elmozdulásra. Az ágazati megállapodás a megállapodás horizontális feltételei mellett ágazatspecifikus szabályokból áll. Csak a nagy (500 MW feletti) „ultra-szuperkritikus technológiával" vagy alacsony (a megtermelt villamos energia után kevesebb mint 750 g CO2/kWh) kibocsátási intenzitással rendelkező erőművek finanszírozását teszi lehetővé, és a nagy hatékonysági szabványoknak nem megfelelő kisebb erőművek finanszírozását a Nemzetközi Fejlesztési Társulás forrásaira jogosult országokra korlátozza.

Az ágazati megállapodás felülvizsgálati záradékot tartalmaz feltételeinek további erősítése céljából. A 6. cikk a) pontja értelmében „A felek legkésőbb 2020. június 30-ig elvégzik ezen ágazati megállapodás felülvizsgálatát abból a célból, hogy a legkésőbb 2021. január 1-jétől kezdődő második ütemben tovább erősítsék a feltételeit annak érdekében, hogy hozzájáruljanak az éghajlatváltozás mérséklésének közös célkitűzéséhez és folytassák a széntüzelésű erőművek hivatalos támogatásának fokozatos csökkentését, ideértve a kevésbé hatékony széntüzelésű erőművek használatának csökkentését is." Mindenekelőtt a 6. cikk b) pontja úgy rendelkezik, hogy „ A felülvizsgálatban figyelembe kell venni a következőket: 1. az éghajlatváltozással foglalkozó tudományról szóló legfrissebb jelentéseket és azon döntéseknek a globális infrastruktúra-beruházásokra gyakorolt hatását, amelyek a globális felmelegedésnek az iparosodás előtti szinthez képest 2 Celsius-fokkal történő visszaszorítására irányulnak".

Az ágazati megállapodás 2016-os elfogadása óta fontos elemzések világítottak rá arra, hogy a szénalapú hőenergia-termelés milyen gyors ütemű és mértékű fokozatos kivezetésére van szükség ahhoz, hogy a felmelegedés 2 °C alatt maradjon: a forgatókönyvek nagyjából konzisztensek azt illetően, hogy 2040-ig szinte valamennyi széntüzelésű erőművet be kell zárni. A 2016-ban elfogadott ágazati megállapodás szabályai szerint azonban továbbra is lehetséges a széntüzelésű erőművek közvetlen és közvetett támogatása. Emiatt felmerül a következetesség kérdése. Az exporthitelekkel foglalkozó tanácsi munkacsoport 2020 óta dolgozik az ágazati megállapodás ezzel kapcsolatos felülvizsgálatán.

3. AZ UNIÓ ÁLTAL KÉPVISELENDŐ ÁLLÁSPONT

Az Európai Bizottság az Unió nevében 2021. április 21-én javaslatot nyújtott be az ágazati megállapodás felülvizsgálatára a megállapodás részes feleinek, amelyet eredetileg megvitatott

---

2 Az Európai Parlament és a Tanács 1233/2011/EU rendelete (2011. november 16.) a hivatalosan támogatott exporthitelek terén bizonyos iránymutatások alkalmazásáról, valamint a 2001/76/EK és a 2001/77/EK tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről (HL L 326., 2011.12.8., 45. o.).

3 A múltban az OECD-megállapodás korábbi verzióit tanácsi határozatok ültették át az uniós jogba.

4 A Tanács határozata a hitelbiztosítással, hitelgaranciával és pénzügyi hitelekkel foglalkozó politika-koordinációs csoport létrehozásáról (HL 66., 1960.10.27., 1339. o.).

és elfogadott az exporthitelekkel foglalkozó tanácsi munkacsoport. A javaslat a széntüzelésű villamosenergia-ágazat exportfinanszírozásának fokozatos globális kivezetését irányozza elő. Konkrétabban a hivatalosan támogatott exporthitelek és a feltételekhez kötött segélyek azonnali megszüntetésére szólít fel a következők tekintetében:

– új, kibocsátáscsökkentés nélküli széntüzelésű erőművek és azok részeinek kivitele,

– a meglévő, kibocsátáscsökkentés nélküli széntüzelésű villamosenergia-termelési erőművek berendezésekkel való ellátása, kivéve, ha a beszerzett berendezés célja a szennyezés csökkentése, és az nem eredményezi sem az erőmű hasznos élettartamának meghosszabbítását, sem a kapacitás növelését, valamint

– a hőenergia-termeléshez használt szén bányászatának fejlesztéséhez, kiépítéséhez vagy bővítéséhez, valamint minden olyan szállításhoz kapcsolódó áru- és szolgáltatáskivitel, amelyet elsősorban hőenergia-termeléshez használt szén szállítására vesznek igénybe.

E javaslat célja, hogy áthidalja a részes feleknek a Párizsi Megállapodás hosszú távú céljainak elérésére irányuló kötelezettségvállalása és az ágazati megállapodás azon rendelkezései közötti szakadékot, amelyek még mindig lehetővé teszik a széntüzelésű erőművek exportjának és a szénalapú hőenergia-termelés globális értékláncának támogatását. A javaslat teljes mértékben összhangban van az Európai Unió szakpolitikai prioritásaival. Konkrétabban az Európai Unió Tanácsa 2021. január 25-én a klíma- és energiadiplomáciáról szóló következtetéseiben a környezetkárosító fosszilis tüzelőanyagokra irányuló támogatások egyértelmű menetrend alapján történő globális kivezetésére szólít fel, valamint arra, hogy világszerte határozott és méltányos átalakulás kezdődjön a klímasemlegesség elérése érdekében, aminek részeként fokozatosan meg kell szüntetni a szén kibocsátáscsökkentés nélküli felhasználását az energiatermelésben, és – első lépésként – haladéktalanul véget kell vetni a harmadik országok új széninfrastruktúráiba irányuló minden finanszírozásnak.

Mivel alapvető fontosságú, hogy az OECD exporthitel-közössége megfelelően átültesse az éghajlat-politikai célkitűzéseket a megállapodás szabályaiba és a gyakorlati intézkedésekbe, az Európai Unió arra fog törekedni, hogy a következő üléseken megállapodás szülessen e fokozatos kivezetésről. Számos más részes fél (főként az Egyesült Királyság, Kanada és az Egyesült Államok) minden bizonnyal ugyanebbe az irányba fog lépeseket tenni, mások (Korea és Japán) pedig ebben az évben bejelentették, hogy véget vetnek a szénalapú, kibocsátáscsökkentés nélküli nemzetközi hőenergia-termeléshez nyújtott támogatásnak. Amennyiben a tárgyalások eredményesek, a részes felek felkérést kaphatnak arra, hogy az egyik soron következő ülésükön (valószínűleg a részes felek 2021. szeptemberi vagy októberi, a COP26-ot megelőző rendkívüli ülésén) fogadjanak el módosításokat az ágazati megállapodásra – és adott esetben az ágazati megállapodás felülvizsgálatával összefüggésben a megállapodás egyes cikkeire – vonatkozóan. Ebben az esetben az Európai Uniónak készen kell állnia arra, hogy kellő időben állást foglaljon az ágazati megállapodás felülvizsgálatáról.

4. JOGALAP

4.1. Eljárási jogalap

4.1.1. Általános elvek

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 218. cikkének (9) bekezdése határozatok elfogadásáról rendelkezik „a megállapodásokkal létrehozott szervekben az Unió által képviselendő álláspontok kialakítására vonatkozóan, amennyiben az ilyen szervnek joghatással bíró jogi aktust kell elfogadnia, kivéve a megállapodás intézményi kereteit kiegészítő vagy módosító jogi aktusokat”.

A „joghatással bíró jogi aktus” fogalmába beletartoznak a nemzetközi jognak a kérdéses szervet szabályozó szabályai szerint joghatással bíró jogi aktusok. Ezenfelül a fogalom magában foglalja azokat az eszközöket is, melyek a nemzetközi jog szerint nem bírnak kötelező erővel, de „meghatározó módon befolyásolják az uniós jogalkotó által [...] elfogadott szabályozás tartalmát”[5].

4.1.2. A jelen esetre történő alkalmazás

A tervezett jogi aktus meghatározó módon befolyásolhatja az uniós szabályozás tartalmát, nevezetesen a hivatalosan támogatott exporthitelek terén bizonyos iránymutatások alkalmazásáról, valamint a 2001/76/EK és a 2001/77/EK tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. november 16-i 1233/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletet, mivel annak 2. cikke rögzíti, hogy „[a] Bizottság a 3. cikknek megfelelően a megállapodás résztvevői által az iránymutatásokhoz fűzött módosítások nyomán felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogad el a II. melléklet módosítása céljából”. Ez magában foglalja a megállapodás mellékleteinek módosításait is.

Ezért a javasolt határozat eljárási jogalapja az EUMSZ 218. cikkének (9) bekezdése.

4.2. Anyagi jogalap

4.2.1. Általános elvek

Az EUMSZ 218. cikkének (9) bekezdése szerinti határozat anyagi jogalapja elsősorban azon tervezett jogi aktus célkitűzésétől és tartalmától függ, amellyel kapcsolatban az Unió által képviselendő álláspont meghatározásra kerül. Amennyiben a tervezett jogi aktus kettős célkitűzést követ, vagy két összetevőből áll, és ezek egyike elsődlegesként vagy döntő jellegűként azonosítható, míg a másik pusztán járulékos jellegű, az EUMSZ 218. cikkének (9) bekezdése szerinti határozatot egyetlen jogalapra, azaz az elsődleges, illetve döntő jellegű célkitűzés vagy összetevő által megkövetelt jogalapra kell alapítani.

4.2.2. A jelen esetre történő alkalmazás

A tervezett jogi aktus elsődleges célkitűzése és tartalma a közös kereskedelempolitika hatálya alá tartozó exporthitelekkel kapcsolatos. Ezért a javasolt határozat anyagi jogalapja az EUMSZ 207. cikke.

4.3. Következtetés

A javasolt határozat jogalapja ezért az EUMSZ 207. cikke (4) bekezdésének első albekezdése, összefüggésben az EUMSZ 218. cikkének (9) bekezdésével.

[5] A Bíróság 2014. október 7-i ítélete, Németország kontra Tanács, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, 61–64. pont.

2021/0235 (NLE)

Javaslat

A TANÁCS HATÁROZATA

az Európai Unió által a hivatalosan támogatott exporthitelekről szóló megállapodás részes feleinek írásbeli eljárása során a széntüzelésű villamosenergia-termelési projektekhez nyújtott exporthitelekről szóló, a VI. mellékletben foglalt ágazati megállapodás felülvizsgálatával kapcsolatban képviselendő álláspontról

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 207. cikke (4) bekezdésének első albekezdésére, összefüggésben 218. cikke (9) bekezdésével,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

mivel:

(1) A hivatalosan támogatott exporthitelekről szóló megállapodásban (a továbbiakban: a megállapodás) foglalt iránymutatásokat, ideértve a széntüzelésű villamosenergia-termelési projektekhez nyújtott exporthitelekről szóló, a VI. mellékletben foglalt ágazati megállapodást (a továbbiakban: az ágazati megállapodás) az 1233/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet[6] átültette az uniós jogba, és így az jogilag kötelező érvényűvé vált az EU-ban.

(2) Az ágazati megállapodás 6. cikke értelmében a megállapodás részes feleinek (a továbbiakban: a részes felek) felül kell vizsgálniuk az ágazati megállapodást feltételeinek további erősítése céljából annak érdekében, hogy hozzájáruljanak az éghajlatváltozás mérséklésének közös célkitűzéséhez és folytassák a széntüzelésű erőművek hivatalos támogatásának fokozatos csökkentését.

(3) Az ágazati megállapodás felülvizsgálatára vonatkozó tervezett határozatnak összhangban kell lennie az Európai Uniónak a Párizsi Megállapodás szerinti nemzetközi kötelezettségvállalásaival és az Unió éghajlat-politikájával.

(4) Az Európai Unió Tanácsa a klíma- és energiadiplomáciáról szóló 2021. január 25-i következtetéseiben a környezetkárosító fosszilis tüzelőanyagokra irányuló támogatások egyértelmű menetrend alapján történő globális kivezetésére szólít fel, valamint arra, hogy világszerte határozott és méltányos átalakulás kezdődjön a klímasemlegesség elérése érdekében, aminek részeként fokozatosan meg kell szüntetni a szén kibocsátáscsökkentés nélküli felhasználását az energiatermelésben, és – első lépésként – haladéktalanul véget kell vetni a harmadik országok új széninfrastruktúráiba irányuló minden finanszírozásnak.

(5) Helyénvaló meghatározni az Unió által a széntüzelésű villamosenergia-termelési projektekhez nyújtott exporthitelekről szóló ágazati megállapodás felülvizsgálatával kapcsolatban képviselendő álláspontot, mivel a megállapodás részes feleinek tervezett

[6] Az Európai Parlament és a Tanács 1233/2011/EU rendelete (2011. november 16.) a hivatalosan támogatott exporthitelek terén bizonyos iránymutatások alkalmazásáról, valamint a 2001/76/EK és a 2001/77/EK tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről (HL L 326., 2011.12.8., 45. o.) (a továbbiakban: az 1233/2011/EU rendelet).

határozata – az 1233/2011/EU rendelet 2. cikkéből adódóan – kötelező érvényű lesz az Unióra nézve és meghatározó módon befolyásolja majd az uniós szabályozás tartalmát,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

Az Unió által a széntüzelésű villamosenergia-termelési projektekhez nyújtott exporthitelekről szóló, a hivatalosan támogatott exporthitelekről szóló megállapodás VI. mellékletében foglalt ágazati megállapodás felülvizsgálatával kapcsolatban képviselendő álláspontot a melléklet tartalmazza.

2. cikk

A hivatalosan támogatott exporthitelekről szóló megállapodás VI. mellékletének a melléklet iránymutatásaival összhangban lévő módosításait az Unió képviselői a Tanács további határozata nélkül is elfogadhatják.

3. cikk

Amennyiben a melléklet tárgyát érintően olyan új javaslatokat tesznek a részes felek ülésén vagy azt megelőzően, amelyre vonatkozóan még nincs uniós álláspont, az uniós álláspontot uniós koordináció révén kell meghatározni, mielőtt a részes felek felkérést kapnak a megállapodás módosításának elfogadására. Ilyen esetekben az uniós álláspontnak összhangban kell lennie a meglévő szakpolitikákkal és jogszabályokkal.

4. cikk

Ennek a határozatnak a Bizottság a címzettje.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

a Tanács részéről
az elnök